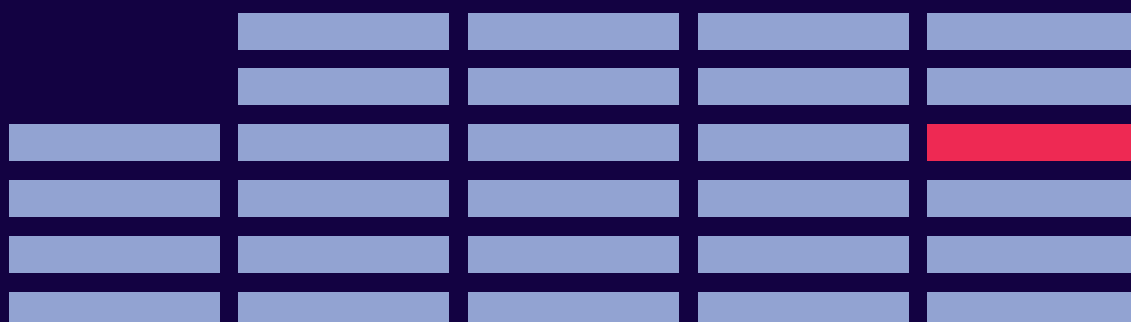

Forslag til Program 2025–2028

Landsmøtet, 14.-17. oktober

Innhold

Til for medlemmene	2
Visjon og mål	2
Lønns- og arbeidsvilkår og medlemsfordeler	3
Høy organisasjonsgrad.....	3
Forbundet Styrke Ung.....	4
Øk organiseringen blant innvandrere	4
Samfunnsoppdraget	4
Rammebetingelser	5
Helse, miljø og sikkerhet	5
Press i arbeidslivet.....	5
Psykisk helse og det psykososiale området	7
Varsling	7
Yrkesskader og sikkerhet	7
HMS i nye næringer	8
Kompetanse.....	8
Lærlinger og relevant praksis.....	8
Høyere yrkesfaglig utdanning, universitet og livslang læring	9
Arbeidsliv og velferd	10
Bolig.....	10
Tannhelse.....	10
Bedriftsdemokrati, partssamarbeid og et seriøst arbeidsliv	10
Likestilling	11
Pensjon	12
Bruke hele landet	12
Internasjonalt	12
Vest-Sahara	13
Palestina	14
Ukraina	14

Til for medlemmene

Forbundet Styrke ble etablert 11. desember 2023 etter sammenslåing av de tidligere forbundene Industri Energi og Forbundet for Ledelse og Teknikk. Forbundet Styrke er ett av de fire største forbundene i LO med over 80.000 medlemmer innen olje, gass, landindustri, ledelse og teknikk. Forbundet har 2 hovedkontor, i Oslo og i Stavanger. Vi har også kontor i Brussel.

Sammen kjemper vi for lønns og arbeidsvilkår, våre rettigheter, vår sikkerhet og våre rammebetingelser. Vi er en demokratisk medlemsorganisasjon der Landsmøtet er forbundets øverste besluttsende organ. Forbundet Styrke er et partipolitisk uavhengig forbund forankret i fagbevegelsens verdier. Vi bevilger ikke penger til politiske partier.

Vi er til for våre medlemmer i de bransjer og sektorer vi har organisasjonsretten. Medlemskap sikrer arbeidstakere økt innflytelse på lønns- og arbeidsvilkår, egen arbeidsplass, arbeidshverdagen, fritiden og livskvaliteten. Forbundet Styrke arbeider for økt gjennomslagskraft for alle medlemmer. Desto flere som velger å bli medlem av Forbundet Styrke – desto større innflytelse får vi.

Vår viktigste ressurs er aktive og skolerte tillitsvalgte. Forbundet Styrke representerer medlemmer og tillitsvalgte i bedrifter som står for mer enn 80 prosent av Norges eksportinntekter. Våre medlemmer bidrar til den nasjonale verdiskaping og velferdsutviklingen. Døgnet rundt, hver eneste dag, 365 dager i året.

Den norske og internasjonale fagbevegelsen vil møte store utfordringer de kommende årene, som følge av raske og omfattende endringer i samfunnet og arbeidslivet. Disse utfordringene må vi møte sammen – gjennom et sterkt fellesskap, basert på våre verdier, forhandlingskraft, politikk og evne til å gjennomføre.

Sammen videreutvikler vi våre tariffavtaler og våre lønns- og arbeidsvilkår. Sammen fremmer vi tydelige faglige og politiske krav i alle bransjer der vi organiserer medlemmer.

Forbundets besluttsende organer er Landsmøtet, Landsstyret, Forbundsstyret og Arbeidsutvalget. Landsmøtet er forbundets høyeste myndighet.

Visjon og mål

Vårt mål er å styrke medlemmenes påvirkningskraft innen sine lønns- og arbeidsvilkår, tariffavtaleutvikling og best mulig rammebetingelser for arbeidsplassene til medlemmene våre. Dette gjør vi under visjonen: "Sterkere sammen".

Overordnede mål og satsningsområder

- Bevare og videreutvikle våre tariffavtaler for å sikre at de er fremtidsrettede
- Bygge en felles kultur som forsterker identiteten og samhørigheten på vegne av våre medlemmer og tillitsvalgte
- Styrke og jobbe aktivt for å videreutvikle alle 11 Samarbeidskomiteene for å sikre best mulig samarbeid mellom klubber og avdelinger innen samme bransjeområde
- Økt organisasjonsgrad i alle forbundets bransjer, næringer og sektorer
- Øke fokuset på ingeniører, ledere og individuelt avlønnede
- Være en sterk og tydelig samfunnsaktør, et talerør for våre medlemmer og tillitsvalgte
- Sette saker medlemmene er opptatt av på den politiske dagsorden
- Påvirke politiske prosesser slik at samfunnet er lydhøre for våre felles synspunkter.
- Gi de beste tilbudene på etter- og videreutdanning samt kompetanseutvikling innen våre bransjer

- Aktivt satse på unge, studenter og lærlinger
- Jobbe for at seniorer kan ta ut den ekstra ferieuken uten å tape inntekt
- Være attraktive for operatører og tarifflønnede

Lønns- og arbeidsvilkår og medlemsfordeler

Forbundet Styrke skal ha de beste og mest fremtidsrettede tariffavtalene. Samtidig forvalter vi hundre år gamle tradisjoner og bestemmelser. Utvikling av tariffavtalene og gjennomføring av tariffoppgjør er forbundets kjerneoppgave – sammen med tillitsvalgte på overenskomstene – på vegne av våre medlemmer.

Tariffavtalene er kjernen av forbundets virke. Tariffavtalene er i konstant utvikling og regulerer lønns- og arbeidsvilkår for de ulike gruppene av medlemmer forbundet organiserer. Hovedavtalen gir rett til medbestemmelse og medvirkning i bedriftene. Forbundet Styrke skal aktivt bistå i å utvikle, forhandle og forbedre våre tariffavtaler innen våre organisasjonsområder. Dette gjør vi i forhandlinger lokalt, sentralt og i Arbeidsretten. Vår behandling av uenigheter på tolkning av tariffavtaler preges av effektiv saksbehandling, uredde, gjennomtenkte og kompetansebaserte standpunkter, ivaretagelse av historie og en fremoverlent holdning. Vi skal gjennom utvikling av våre avtaler styrke det enkelte medlems rettigheter, men også forbundets tillitsvalgtes muligheter til å ivareta medlemmene.

Forbundet består av kompetente og engasjerte tillitsvalgte. Forbundet Styrke jobber aktivt for å øke kompetansen blant våre tillitsvalgte og medlemmer for å sikre og videreutvikle sentrale og lokale avtaler. Medlems- og tillitsvalgtopplæringen er en viktig grunnsten for dette. Skolerte tillitsvalgte er avgjørende for at medlemmene får hjelp med sitt arbeidsforhold og legger til rette for et levende og aktivt organisasjonsarbeid lokalt. Forbundets opplæring av tillitsvalgte skal gjennomføres slik at flest mulig kan delta. Opplæringen skal gjennomføres både digitalt og fysisk, slik at det er mulig å balansere forholdet til arbeidet og familie. Forbundet vil gi et godt utdanningstilbud til alle tillitsvalgte. Forbundet Styrke skal arbeide for at tillitsvalgte skal få skoling med lønn.

Opplæringen skal tilbys i ulik form og varighet og innholdet i opplæringen må reflektere de tillitsvalgtes og verneombudenes behov. Forbundet vil legge til rette for lokale kurs og tillitsvalgts-konferanser.

Forbundet Styrke jobber aktivt for å gi medlemmer og tillitsvalgte den beste oppfølging. De skal oppleve høy kvalitet i møter med oss. Vi skal jobbe for å være attraktive i samarbeid med våre samarbeidspartnere og sammen sørge for at vårt totale medlemstilbud er å foretrekke foran våre konkurrenter. Forbundet styrke skal arbeide for at tillitsvalgte får dekket lønn fra egen bedrift i forbindelse med faglig skoling i sitt verv som tillitsvalgt.

Høy organisasjonsgrad

Jo flere medlemmer vi har – desto større innflytelse får vi. Rekruttering og medlemsbevaring er derfor et av våre viktigste satsingsområder. Rekrutteringen av nye medlemmer skjer først og fremst ute på arbeidsplassen. I tillegg vil forbundet være til stede på universiteter, fagskoler, høyskoler og yrkesutdanninger.

Uorganiserte får ofte de samme godene i tariffavtalene som de organiserte – uten å bidra. Det er derfor i vår felles interesse å øke antall organiserte gjennom å beholde og rekruttere nye medlemmer.

Det er avgjørende viktig at Forbundet Styrke bistår tillitsvalgte i rekruttering av nye medlemmer og oppfølging av eksisterende medlemmer på sin arbeidsplass. Forbundet skal ha en målrettet rekrutteringsstrategi. Forbundet skal sørge for virkemidler som støtter opp om rekruttering lokalt. Forbundet vil, gjennom tett samhandling med de tillitsvalgte, fortsette arbeidet med å videreutvikle

102 en verktøykasse til ansatte, klubber og avdelinger som blant annet skal kunne brukes til rekruttering.
103 Forbundet vil også legge til rette for at tillitsvalgte, gjennom erfaringsutveksling i sum, lykkes med økt
104 organisasjonsgrad.

105
106 Forbundet skal i landsmøteperioden ha en gjennomgang av hvilke områder det er realistisk – og
107 strategisk viktig å øke organisasjonsgraden i. Forbundsstyret skal godkjenne prioriterte områder og
108 satsinger for å nå dette målet.

109

110 [Forbundet Styrke Ung](#)

111 Forbundets ungdomsarbeid har som oppgave å organisere ungdom, få unge medlemmer aktive i
112 Forbundet Styrke og profilere forbundets politiske prioriteringer ovenfor unge fagorganiserte og
113 ungdomspolitiske miljøer.

114 Forbundet Styrke jobber systematisk for å nå ut til studenter, fagskolestudenter, lærlinger og
115 yrkesskoleelever som skal ta læretiden sin i våre bransjer med skole- og arbeidsplassbesøk.

116 En stor del av arbeidet til ungdomsutvalget er å skape relevante aktiviteter og arenaer for unge
117 medlemmer. I dette arbeidet er det å etablere flere lokale ungdomsutvalg viktig. Slik kan flere unge
118 medlemmer bli aktive i fagforeningsarbeidet både på sin arbeidsplass og sentralt. Samtidig er det
119 viktig at ungdomsutvalget bidrar med å få flere klubber og avdelinger til å velge ungdomstillitsvalgte.
120 Her har også de lokale avdelinger/klubber et ansvar for å gi plass til de unge tillitsvalgte slik at de kan
121 få verdifull læring på de arenaer hvor dette er mulig.

122 For å bygge sterke og engasjerte tillitsvalgte er det viktig at det holdes kurs, samlinger og konferanser
123 regelmessig. Det skal satses på å arrangere egne kurs og konferanser for unge medlemmer, samt at
124 det skal arrangeres samlinger for unge tillitsvalgte spesielt. En av de største konferansene
125 ungdomsutvalget har ansvaret for er ungdomskonferansen. Denne skal opprettholdes som en faglig
126 og sosial arena for unge medlemmer.

127 [Øk organiseringen blant innvandrere](#)

128 Forbundet har en viktig rolle i å sikre rettferdige lønns- og arbeidsvilkår for alle arbeidstakere. Vi
129 mener det er på tide å intensivere innsatsen for å øke organiseringen blant innvandrere. Mange
130 innvandrere jobber i bransjer med lave lønninger, usikre ansettelsesforhold og ofte dårlige
131 arbeidsvilkår. Uten et sterkt fellesskap er de mer utsatt for utnyttelse og manglende rettigheter.

132

133 [Samfunnsoppdraget](#)

134 Innflytelsen til arbeidstakere på egen arbeidsplass og egne vilkår sikres gjennom å forsvare og styrke
135 den norske modellen. Vi arbeider for innflytelse, forutsigbarhet, økt produktivitet, økt inkludering,
136 innovasjon, kompetanseutvikling og et styrket velferdssamfunn for alle.

137
138 Vårt arbeid handler om medlemmenes arbeidsliv – Det handler om jobb, fritid og velferd. Vi skal ha
139 det godt på jobb og fritid.

140
141 Internasjonalt engasjement og solidaritetsarbeid er en naturlig forlengelse av kampen for økonomisk
142 og sosial rettferdighet for arbeidsplasser og velferd, også i Norge. Forbundet Styrke har derfor et
143 sterkt internasjonalt engasjement.

144
145 Forbundet Styrke tolererer ikke holdninger og handlinger som diskriminerer eller trakasserer
146 arbeidstakere. Likestilling og mangfold er sentrale begreper i all vår virksomhet som forbund.

147 I dag ser vi at ytre høyre vinner terreng i flere land. Retorikken er gjenkjennelig: kvinneforakt,
148 rasisme, homofobi, islamofobi og angrep på fagbevegelsen og demokratiske institusjoner. Spredning
149 av misinformasjon, konspirasjonsteorier og hat svekker demokratiet og skaper spenning og konflikt
150 mellom ulike grupper. Forbundet skal bidra med å skape trygge og inkluderende arbeidsplasser, med
151 nulltoleranse for rasisme, diskriminering og høyreekstremt tankegods. Forbundet skal være en tydelig
152 og samlet kraft for trygghet, demokrati og felleskap for alle.

153 Forbundet Styrke mener at fascisme, rasisme, høyreekstremisme og antidemokratiske krefter må
154 bekjempes gjennom økt kunnskap og engasjement i befolkningen. Forbundet skal lage en
155 handlingsplan for hvordan man skal øke kunnskapen blant våre medlemmer innen antifascisme,
156 antirasisme, inkludering, likestilling og viktigheten av demokrati og gi medlemmer verktøy og
157 kompetanse til å identifisere og bekjempe fascisme, rasisme, diskriminering og antidemokratiske
158 krefter.

159

160 Rammebetingelser

161 Forbundet Styrke jobber for stabile og forutsigbare rammebetingelser som kan støtte videre vekst,
162 velferd og klimaomstilling. Norge må ha en langsiktig og forutsigbar politikk for å sikre at vi tiltrekker
163 investeringer og fremmer bærekraftige satsinger i fremtiden. EØS-avtalen er et sentralt fundament
164 for Norges eksport og import. Stabile rammer i finanspolitikken er avgjørende for Norge.

165

166 Alle medlemmene i Forbundet Styrke er avhengige av tilgang til stabil og rimelig kraft. Både som
167 innbyggere og arbeidstakere. Å sikre at norsk industri får tilgang til kraft til bærekraftige priser er
168 avgjørende for å opprettholde konkurranseevnen. Vannkraften er en bærebjelke i norsk
169 energiforsyning og gir landet et stort fortrinn med et miljøvennlig, fornybart og fleksibelt kraftsystem.
170 Nok kraft til rimelig pris er vårt krav.

171 Forbundet har et sterkt fokus på at politiske beslutningstakere innfører og opprettholder rammevilkår
172 som gagnar våre medlemmer og samfunnet som helhet. Forbundet Styrke sine krav til
173 rammebetingelser er samlet i en egen næringspolitisk plattform.

174 Helse, miljø og sikkerhet

175 Forbundet Styrke jobber målrettet for at helse, miljø og sikkerhet (HMS) skal ha høyeste prioritet på
176 alle arbeidsplasser hvor vi har medlemmer – både offshore, i landbasert industri og i andre relevante
177 næringer og sektorer. Vi skal være en pådriver for kontinuerlig forbedring, medvirkning og
178 forebyggende arbeid, og sikre at alle arbeidstakere kommer trygt hjem fra jobb – hver dag. Det skal
179 være verdens høyeste HMS-standarder på våre medlemmers arbeidsplasser og med lovfestede
180 rettigheter til et godt arbeidsmiljø.

181

182 Press i arbeidslivet

183 Organiseringen av arbeidsoppgaver er i stadig endring og det ser ut til at det fortsetter i stadig økende
184 takt. For mange innebærer det at arbeidshverdagen allerede har endret seg med hensyn til aktivitet,
185 mengde, variasjon, samtidige oppgaver, alenearbeid, skiftende arbeidstider også videre. Krav om
186 kostnadskutt er en av de store driverne for denne utviklingen. Kostnadskutt og økt press på
187 bemanning påvirker både fag, sikkerhet og ytterligere eksponering for en rekke arbeidsmiljøfaktorer
188 på den enkelte arbeidstaker.

189 Våre medlemmer har erfaring med digitalisering og automatisering. Mange medlemmer opplever
190 likevel at utviklingen har gått raskere de siste årene, for mange handler dette om stillinger og

191 bemanning. Vi ser at denne utviklingen kommer til å bety store endringer for blant annet sikkerhet,
 192 eksponeringsutfordringer, psykososiale arbeidsmiljøfaktorer og organisering av den enkeltes arbeid
 193 og oppgaver. Vernetjeneste og verneområder forventes å bli påvirket av denne type endringer i
 194 høyeste grad.

195 Det er viktig at velferdssamfunnet stiller opp ved nedbemanning og nedleggelser; rettigheter på dette
 196 området må bestå enten det er kompetansetiltak, psykososial oppfølging eller permisjonsrettigheter.
 197

198 En rekke bedrifter og industrier utfordrer regelverket. Dette ser ikke ut til å avta i fremtiden, tvert
 199 imot forsterkes situasjonen i Norge. Problemstillingen er først og fremst gjeldende på topartsnivå
 200 lokalt, regionalt og nasjonalt, men kan være så bred og omfattende i enkelte bransjer at det også er
 201 en politisk oppgave å håndtere i trepartssamarbeidet. Forbundet vil arbeide for at all aktivitet er i
 202 samsvar med gjeldende regelverk og forskrifter.
 203

204 Forbundet Styrke vil arbeide for å finne gode fleksible skiftplaner som tar hensyn til arbeidernes
 205 helse, trivsel og arbeidsmiljø, fremme bevisstheten rundt de helsemessige og psykososiale
 206 konsekvensene av skiftarbeid samt støtte forskning på området.

207 Skift- og turnusordninger og arbeid på ubekvemme tider, skal bare forekomme når det er strengt
 208 nødvendig. Det skal legges stor vekt på hva arbeidstakerne mener når en arbeidsplan skal utarbeides
 209 eller endres. Arbeidsgiver kan ikke se bort fra hva forskningen sier om arbeidstidsordninger med
 210 negativ helseeffekt, men må prøve å tilpasse advarslene fra forskning med ønskene på den enkelte
 211 arbeidsplass. Forbundet Styrke skal arbeide for å styrke retten til redusert arbeidstid for ansatte som
 212 jobber i alternative skiftordninger. Arbeidstakere som inngår i turnusordninger med skift mellom dag,
 213 kveld og eventuelt natt, skal omfattes av bestemmelsen om 36,5 timers arbeidsuke – selv om
 214 fordelingen mellom skiftene ikke er helt lik. Forbundet Styrke skal arbeide for å endre
 215 arbeidsmiljøloven §10-4 (3), slik at 1/5 av beredskapsvakt utenfor arbeidsplassen som hovedregel
 216 regnes som arbeidstid.

217 Alle former for kontrolltiltak er mulige inngrep i arbeidstakers integritet. For eksempel kan bruk av
 218 kamera- og produksjonsovervåking knyttes til enkeltpersoner i bedriftene som igjen kan øke
 219 muligheten for inngripen overfor den enkelte arbeidstaker.

220 For enkeltpersoner kan slike kontrolltiltak oppleves som både diskriminerende, utstøtende og i seg
 221 selv tilføre en negativ arbeidsmiljøfaktor både fysisk og psykososialt. Forbundet Styrke vil aktiv
 222 benytte seg av kunnskapen og erfaringen som finnes hos datatillitsvalgte i de lokale avdelingene, samt
 223 videreutvikle arbeidet med å få på plass personvernombud med et egnet mandat.
 224

225 Norsk språk er ofte ikke et foretrukket arbeidsspråk. Det er av stor sikkerhetsmessig og sosial
 226 betydning at alle arbeidstakere i bedriftene forstår instruksjoner og er i stand til å kommunisere med
 227 hverandre, spesielt i situasjoner med uønskede hendelser. Engelsk språk kan gi utfordringer også for
 228 utenlandske arbeidstakere som heller ikke har engelsk som sitt morsmål. Forbundet krever at bruk av
 229 norsk språk skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Andre språk kan brukes i tillegg til norsk når
 230 dette er hensiktsmessig for å sikre god kommunikasjon, dette kan sikre at sikkerhet og beredskap
 231 ivaretas for alle arbeidstakere.
 232

233 Forbundet Styrke har startet et prosjekt og et politisk arbeid som skal ivareta de i arbeidslivet som har
 234 dysleksi, og lese- og skriveutfordringer og sørge for at de er inkludert i arbeidslivet. Forbundet vil
 235 fortsette å være en pioner i dette arbeidet og arbeide for den nasjonale oppfølgingen av prosjektet.
 236

237 Psykisk helse og det psykososiale området

238 Psykisk helse utfordres i økende grad som følge av høyere arbeidspress, stress, uforutsigbare
239 rammevilkår, utstøting fra arbeidslivet, og uklare grenser mellom arbeid og fritid. Mange
240 arbeidstakere opplever også usikkerhet knyttet til arbeidsforhold og fremtidig jobbsikkerhet.

241 Psykisk helse må likestilles med fysisk helse i arbeidslivet. Psykososiale og organisatoriske
242 arbeidsmiljøfaktorer har en vesentlig innvirkning på psykisk helse generelt. Samtidig har psykiske
243 helse innflytelse på arbeidsmiljø så vel som sikkerhet på arbeidsplassen. Forbundet Styrke vil arbeide
244 for at bedriftene tar større ansvar og etterlever krav og intensjon i regelverket for et helsefremmende
245 arbeidsmiljø også på det psykososiale området.

246 Forbundet Styrke vil bidra til større åpenhet på arbeidsplassen knyttet til psykisk helse ved å styrke
247 kompetansen til lokale tillitsvalgte og verneombud. Kurs for tillitsvalgte og verneombud skal inkludere
248 temaet, vi skal delta i og bidra til opplysningsarbeid i samarbeid med partene i arbeidslivet, fremme
249 det inkluderende arbeidet, og ikke minst skal vi fortsette arbeidet med utvikling av sterkere regelverk
250 og veiledningsmateriale.

251

252 Varsling

253 Arbeidsmiljøloven ble endret januar 2020 med tydeligere presiseringer rundt varslingsbegrepet,
254 utvidelse til å gjelde flere grupper og eksplisitt at ytringer om eget arbeidsforhold normalt ikke forstås
255 som varslings. Vi vil arbeide for at det også tas et politisk ansvar for å styrke vernet av varslere. Det er
256 behov for et nasjonalt varslingsombud, for å ivareta varslere og varslingsinstituttet på et overordnet
257 nivå, følge utviklingen i samfunnsdebatten og det generelle ytringsklimaet i Norge.

258

259 Yrkesskader og sikkerhet

260 Mange av våre medlemmer er daglig eksponert for kjemikalier, støv, støy, gasser, vibrasjoner og så
261 videre og gjerne over flere år. Vi vil begrense skadeomfanget til det minimale.
262 Forbundet vil arbeide for at industrien reduserer eksponeringen av støy og vibrasjoner til anbefalte
263 normer.

264

265 Dagens kriterier for yrkessykdommer er ikke i samsvar med belastningene arbeidstaker blir utsatt for i
266 arbeidslivet. Forbundet vil jobbe for at yrkesrelaterte psykiske lidelser og muskel-/skjelettlidelser skal
267 omfattes av yrkesskadebestemmelsene.

268

269 Forbundet Styrke vil jobbe for at arbeidsgivers plikt til å tilby helseundersøkelser til arbeidstakerne
270 sine styrkes. Uavhengig av type virksomhet, skal arbeidsgivers plikt knyttes til, men ikke avgrenset til,
271 en risikovurdering av den enkeltes arbeidsforhold og eksponering. Dette må inngå som grunnlag for
272 behovet for helseundersøkelse. For offshore ansatte bør det inkluderes mulighet for PSA-testing ved
273 2-årig helsekontroll.

274 Helikoptersikkerhet er et prioritert arbeidsområde for forbundet da det er av stor betydning for våre
275 medlemmer som jobber offshore. Som for andre områder er også helikoptersikkerhet gjenstand for et
276 ønske om internasjonal standardisering, kostnadsreduksjon og effektivisering. Det er en økende
277 tendens til at myndigheter og oljeselskaper ønsker at Norge skal tilpasse seg europeisk regelverk og
278 standarder. Vi mener at reelt partssamarbeid, norsk tilsyn og kontroll med offshore
279 helikopteroperasjoner er essensielt for å beholde og videreutvikle helikoptersikkerheten med
280 utgangspunkt i dagens nivå.

281

HMS i nye næringer

I de kommende årene kan det bli økt aktivitet innen nye næringer som havvind, batteri, hydrogen og ammoniakk for å nevne noen. Utviklingen av disse næringene gir nye arbeidsplasser og styrker andre industrier i Norge, men representerer samtidig nye arbeidsmiljøutfordringer.

Sokkeldirektoratet og Havindustritilsynet har viktig kompetanse og erfaring innen industrinæringer til havs. Denne kompetansen må det bygges videre på i nye næringer og legges til rette for en helhetlig regulering tidlig i prosessene.

Nye arbeidsplasser skal også ivareta helse, miljø og sikkerhet for alle. Vi vil delta aktivt i arbeidet med utviklingen både på regulerings- og regelverksområdet så vel som i forebyggende og mer praktisk orientert tilnærming til disse industriene.

Forbundet Styrke vil kreve de høyeste HMS-krav i alle bransjer våre medlemmer arbeider i.

Kompetanse

Forbundet Styrke arbeider for et utdanningssystem som ivaretar et kontinuerlig og livslangt behov for utdanning og utvikling. Kompetanse og riktig utdanning i alle ledd er en avgjørende faktor for å sikre konkurranseevnen og er nøkkelen til arbeidslivets innovasjon og verdiskapning. Lik rett til utdanning og livslang læring er viktige bærebjelker for å nå disse målene. Utdanning skal være et offentlig ansvar, gratis og tilgjengelig for alle.

Retten til kontinuerlig utvikling av egen kompetanse vil ivareta medlemmenes trygghet i arbeidsforhold og attraktivitet i arbeidslivet. Stadig høyere kompetansekrav på medlemmenes arbeidsplasser gjør det avgjørende å sørge for at våre medlemmer har tilgang på etter- og videreutdanning. Det er sentralt at arbeidstakeres kompetanse utvikles i takt med den teknologiske utviklingen og mer avanserte produksjonsprosesser.

Forbundet styrke skal jobbe for at LO-stipendstøtte økes for helårsstudium (2 semester) til minst 20.000 per studieår. Kravene for å få støtte bør også gjennomgås og forenkles.

Læringer og relevant praksis

Mangel på lærlingplasser er et problem og det utdannes for få fagarbeidere i dag. Mange bedrifter tar inn mange lærlinger, men mange ender opp med å stå uten lære plass. Lærlingeinntaket er også en sentral del av kompetanseutviklingen i bedriftene og både antall og type lærefag som tas inn er avgjørende for å kunne ta i bruk framtidig teknologiutvikling.

Forbundet mener at alle som går videregående yrkesfag skal ha sin lærlingetid i bedrift og ikke som elev i skole. Selv om det nå er åpnet for en generell mulighet for å ta fagbrev som elev på skolen må ikke dette lette på jobben med å skaffe lærlingplasser til alle i bedriftene og det må bli mer attraktivt å ta inn lærlinger.

En blanding mellom skolegang og mer relevant praksis i bedrift allerede i vg1 og vg2 vil skape bedre utdanning. Det er også viktig at arbeidet med å finne lære plass starter tidligere og at elevene støttes i denne prosessen. Læringer må få bedre oppfølging av arbeids- og opplæringsforhold i bedrift.

Muligheten til utplassering i bedrifter på ungdomskolen kan bremse frafall og lette rekrutteringen til vår industri. Forbundet Styrke vil jobbe for å se på muligheten til å gå rett som læring fra ungdomsskolen. Frafallet i videregående opplæring er en bekymring. Forbundet Styrke mener at et tettere samarbeid mellom skole og arbeidsliv er nødvendig for å øke fullføringsprosenten.

Et viktig tiltak for å bedre omstillingsevnen til norsk arbeidsliv er at alle som i dag jobber uten fagbrev eller annen formell utdanning får tilbud om å formalisere sin kompetanse. Læretiden spiller en viktig

331 rolle i arbeidslivet ved å kombinere utdanning med praktisk erfaring. I dag er det imidlertid slik at
332 lærlingers ansiennitet ikke alltid anerkjennes i sin helhet i overenskomstene. Dette fører til at
333 lærlinger starter med lavere ansiennitet og færre rettigheter enn andre arbeidstakere med tilsvarende
334 erfaring. Ifølge opplæringsloven skal tidligere læretid eller allsidig praksis i tilknytning til læreplanen
335 godskrives fullt ut som læretid for lærlinger. Likevel er det variasjoner i hvordan dette praktiseres i
336 ulike bransjer og overenskomster. Forbundet Styrke skal jobbe for at hele læretiden til lærlinger skal
337 godkjennes som full ansiennitet i alle overenskomster.

339 Høyere yrkesfaglig utdanning, universitet og livslang læring. Det er viktig å tilby høyere utdanning
340 over hele landet i regi av både fagskoler, høyskoler og universitet. Den overordnede styringen og
341 finansieringen av denne type utdanning skal være et offentlig ansvar hvor det er samfunnets behov
342 og ikke ønsket om profitt for kommersielle aktører som skal gjelde. Universitetene, høyskolene og
343 fagskolene skal derfor være offentlig eid og det offentlige skal sørge for gode rammevilkår for både
344 EVU, forskning og læring.

345 Universitet og høyskolesektoren må arbeide for å redusere frafallsprosenten. Mer av læringen må
346 flyttes ut av forelesningssalen og inn i verdiskapende bedrifter. Det skapes mest kunnskap når man
347 knytter læringsinstitusjonen tett opp til det daglige jobbvirket og at arbeidstakernes jobberfaring er
348 en integrert del av undervisningen. Praksis bør være et tilbud på alle studier slik at alle kan tjene opp
349 relevant arbeidserfaring i løpet av studietida og lett få seg jobb når de er ferdigutdannet.

351 Høyere yrkesfaglig utdanning må bygges kraftig ut med en opptrappingsplan som sikrer 100 000
352 studieplasser. For å anerkjenne utdanningen på lik linje med høyere akademisk utdanning, må
353 Nasjonal kvalifikasjonsrammeverk revideres slik at fagskolene kan tilby utdanning på nivå 6.7 og 8
354 tilsvarende nivå for bachelor, master- og doktorgrad.

356 Ved omlegging av drift eller endring av prosedyrer som krever oppdatert kompetanse av
357 arbeidstakerne må det gis tilbud om etterutdanning i arbeidstida. Like viktig som oppdatering av
358 kompetanse er også beskyttelsen av kompetanse og å hindre utvanning av fagene. Bedriften må ha
359 en plan for kompetansevedlikehold. Forbundet mener at det må settes av nok tid innenfor normal
360 arbeidstid slik at arbeidstakere skal kunne oppgradere seg i tråd med bedriftens kompetansebehov.

362 Bedriften må da dekke alle kostnadene ved utdanningen. Arbeidstakere må kunne ta permisjon med
363 lønn i forbindelse med undervisning, arbeid med fag, lesedager og eksamen. All relevant
364 kompetanseheving skal lønne seg. For arbeidstakere som tar etter- og videreutdanning i tillegg til full
365 jobb må dagpengeordningen i tilfelle permittering og arbeidsledighet opprettholdes også for yngre
366 arbeidstakere.

368 Det er avgjørende at utdanningsinstitusjonene tilbyr korte utdanningsmoduler med høy
369 arbeidslivsrelevans. Høyere yrkesfaglig utdanning i fagskolene, som gjennomføres i
370 bransjeprogrammene med korte moduler, er et godt eksempel som høyere akademisk utdanning i
371 større grad bør følge.

373 Fagforeningene har hatt, har, og vil i fortsettelsen ha en avgjørende innflytelse på utviklingen av
374 arbeidslivet og velferdssamfunnet i Norge. Læren om den norske modellen, med to- og
375 trepartssamarbeidet, må i større grad inn i pensum i det norske utdanningssystemet. Det er sentralt
376 at dette også blir en del av ledelsesopplæringen.

378 Kunnskapen om spillereglene i organisasjonslivet må økes. Alle kommer i kontakt med
379 organisasjonslivet på en eller annen måte i løpet av livet, enten om det er i idrettslaget, gjennom
380 tillitsvalgsarbeid, FAU, eller på andre områder i arbeidslivet. Det er viktig med kunnskap som å skrive
381 protokoll og innkalling, hvordan en ber om ordet, vite hva en forretningsorden er, for å nevne noe.

382 Basert på erfaringer med ungt entreprenørskap i skolen, må det og være tilsvarende opplegg for
383 kunnskap om organisasjonsarbeid.

384

385 Arbeidsliv og velferd

386 Forbundet Styrke skal bidra til et arbeidsliv der ambisjonen er: Arbeid til alle. Arbeidsledighet er
387 sløsing med samfunnets ressurser og er ikke til gode for den enkelte når det gjelder muligheter for
388 lønnsinntekt, selve arbeidet og sosialt fellesskap. Det er forbundets målsetting å styrke et anstendig
389 arbeidsliv, beholde og videreutvikle eksisterende arbeidsplasser og skape arbeidsplasser i nye
390 næringer. Faste stillinger og retten til heltid må være hovedregelen i arbeidslivet. Forbundet Styrke
391 oppfordrer bedrifter til å legge til rette for bruk av arbeidstakere fra Vekstbedrifter og arbeid- og
392 inkluderingsbedrifter til å komme ut i ordinært arbeide.

393 Andelen unge som står utenfor arbeid, utdanning eller opplæring øker. Dette skjer samtidig med at
394 industrien trenger flere fagarbeidere. Industrien har tradisjonelt vært en stor sysselsettingsmotor i
395 Norge. Forbundet Styrke har også lokale erfaringer med at industrien tar inn ungdom via
396 utradisjonelle kanaler. Dette er et arbeid forbundet vil arbeide for å styrke og ekspandere.

397

398 I tråd med at vi lever og arbeider lengre, må arbeidet med å utvikle en god seniorpolitikk forsterkes.

399

400 Bolig

401 Forbundet skal jobbe politisk for en mer rettferdig og regulert boligpolitikk i Norge. Vi vil bidra til at
402 flere får tilgang på trygge og rimelige boliger – enten det er gjennom styrking av Husbanken,
403 utbygging av studentboliger, utvikling av en ikke-kommersiell tredje boligsektor eller at bedrifter
404 bidrar med rimelige boligalternativer for sin ansatte.

405

406 Tannhelse

407 Forbundet Styrke skal jobbe for at tannhelsetjenesten skal dekkes av folketrygden på lik linje som
408 øvrige helsetjenester.

409

410 Bedriftsdemokrati, partssamarbeid og et seriøst arbeidsliv

411 At hovedavtalens bestemmelser følges, og tariffavtaler etterleves er avgjørende for et velfungerende
412 og seriøst arbeidsliv. Tariffavtaler i bedriftene bidrar til forutsigbarhet og større mulighet både for
413 bedrift og fagforening. Topartssamarbeidet må utvikles og den lokale forhandlingsretten må styrkes
414 slik at den bringes i tråd med intensjonen i overenskomstene, hovedavtalene og lov og avtaleverk.
415 Brytes reglene av arbeidsgiver, møtes dette av flinke tillitsvalgte som understøttes av juridisk
416 kompetanse.

417

418 Forbundet Styrke vil også fortsette partsarbeidet med våre forhandlingsmotparter, både i og utenfor
419 NHO-området. Alle våre medlemmer er avhengig av rammevilkår. I mange saker er samarbeidet
420 mellom de sentrale parter avgjørende for gjennomslag til beste for bedriftene og medlemmene.
421 Fagforeningsfradraget må økes.

422

423 Forbundet har flere hovedavtaler som utgjør rammebetingelsene for det lokale arbeidet mellom
424 arbeidsgiver og tillitsvalgte. Forbundet vil videreutvikle disse.

425

426 Forbundet Styrke støtter lovverk og tiltak som fremmer et seriøst og inkluderende arbeidsliv.
427 Forbundet Styrke skal jobbe for å styrke og videreutvikle IA avtalen. Vi arbeider for en sterkere
428 arbeidsmiljølov som sikrer arbeidstakeres rettigheter, tiltak mot sosial dumping og at bruken av
429 midlertidig ansettelser begrenses. Forbundet Styrke skal jobbe for å styrke og videreutvikle IA-
430 avtalen.

431 Sosial dumping er arbeid som avlønnes mindre enn overenskomstene. Sosial dumping må avsløres og
432 bekjempes. Den beste måten å bekjempe sosial dumping på er å organisere uorganiserte og kreve
433 tariffavtaler gjort gjeldende. Forbundet Styrke har opplevd bedrifter som nekter organiserte
434 medlemmer tariffavtaler. Slike bedrifter utfordrer selve grunnsteinen i det organiserte arbeidslivet.
435 Forbundet vil bruke det som trengs av ressurser for å få på plass tariffavtaler, og ønsker
436 å videreutvikle bestemmelsene som regulerer sympatistreik og boikott.

437
438 I bedrifter dekket av våre overenskomster inngås det enigheter mellom tillitsvalgte og arbeidsgiver
439 om små og store saker, og i ulike fora. Våre tillitsvalgte er kunnskapsrike og løsningsorienterte. Dette
440 er hovedregelen i det seriøse arbeidslivet. Løsningene blir best når topartssamarbeidet fungerer i
441 bedriftene.

442
443 Det er arbeidsgivers ansvar at våre tariffavtaler følges opp på den enkelte arbeidsplass. Oppdager de
444 tillitsvalgte at så ikke er tilfelle må bruddet på tariffavtalen påtales. En topartsavtale er begge parter
445 ansvarlig for.

446
447 Sammenhengen mellom arbeid, familie og sosiale forhold er viktige elementer i arbeidslivet.
448 Angrepene på velferdsgodene våre kan ikke aksepteres. Sykelønnsordningen er viktig for oss,
449 permitteringsregelverket og dagpengeordningen likedan. Forbundet vil forsvare og forbedre disse
450 ordningene.

451 Rett til permisjon for å følge barn til lege og spesialist, fraværsdager, pleie av syke barn som er over 12
452 år, barn som har særlige behov for tilsyn, pleie av nærstående i terminalfasen må i større grad
453 ivaretas. Dette gjelder også i en endret tid. Retten til å få permisjon må følge barnet. Ofte er det også
454 en utfordring for rett på lønnet permisjon eller gode nok tilskudd gjennom folketrygden. Vi er opptatt
455 av å arbeide for å bedre disse ordningene, også for skift- og turnusarbeidene personell.

456 Likestilling

457 Til tross for at Norge regnes som et av verdens mest likestilte land er det fortsatt store og
458 systematiske forskjeller mellom kvinner og menn i arbeidslivet. Det er langt fra likelønn og mange
459 kvinner jobber deltid. Lønnsforskjellene øker med alderen. Kvinner er i tillegg overrepresentert i
460 midlertidige stillinger. Forholdene begrenser kvinners økonomiske frihet, selvstendighet og mulighet
461 til å delta på like vilkår i arbeidslivet.

462 Fagforeningen må derfor ta ansvar og arbeide målrettet for at heltid blir en rettighet også i
463 kvinnedominerte yrker. Vi må være en aktiv pådriver for likelønn gjennom større åpenhet og
464 lønnskartlegging og vi må sørge for at arbeidsgivere etterlever aktivitets- og redegjørelsesplikten i
465 likestillings- og diskrimineringsloven. Mange kvinner møter fortsatt utfordringer knyttet til verneutstyr
466 som ikke er tilpasset kvinnelige kroppar samt manglende fasiliteter som egne skifterom og toaletter
467 på enkelte arbeidsplasser. Forbundet må stille krav om at dette utbedres i hele arbeidslivet.

468 Vi må jobbe for et mer familievennlig arbeidsliv – også i mannsdominerte bransjer – for å sikre reell
469 valgfrihet og likestilling for alle. Sikkerhet rundt graviditet samt tilrettelegging for gravide og
470 småbarnsforeldre er fortsatt ikke godt nok ivaretatt på mange arbeidsplasser. Forbundet bør arbeide
471 for bedre tilrettelegging og fleksibilitet, redusert stigma knyttet til graviditet og foreldrepermisjon.

472 Det er viktig at forbundet legger til rette for småbarnsforeldre, slik at de kan delta på våre kurs, ta på
473 seg tillitsverv og delta aktivt. For eksempel gjennom gode rutiner ved permisjon fra frivillige verv og
474 utvikle egne retningslinjer for barnepassordningen, med økte satser og gjelde for alle med barn under
475 12 år.

476 Forbundet Styrke skal arbeide for økt forskning på kvinnehelse, med særlig vekt på hvordan
477 industrien kan tilpasses kvinners fysiske og helsemessige behov. Forbundet skal være en aktiv

478 pådriver for at industrien utvikler seg med tydelig fokus på kvinners helseutfordringer og
479 arbeidsmiljø.

480 Pensjon

481 Pensjon består gjerne av tre deler. Pensjon fra folketrygden (NAV), tjenestepensjon/avtalefestet
482 pensjon (AFP) og eventuell egen sparing.

483
484 Forbundet skal fortsatt, sammen med LO, arbeide aktivt med å påvirke slik at vi sammen med
485 arbeidsgivere og myndigheter fatter vedtak som sikrer gode framtidsrettede pensjonsordninger for
486 alle. Pensjon er utsatt lønn og vi skal ha en lønn å leve av når vi blir pensjonister. Vi skal arbeide for at
487 en framtidig AFP utformes slik at det er mulig til å kunne gå av med en anstendig livsvarig pensjon-
488 Dette kan skje eksempelvis ved dempet levealdersjustering eller økt pensjonsbeholdning. AFP
489 ordningen må videreføres og forbedres.

490
491 Tjenestepensjonsordningene er en viktig del pensjonssystemet i Norge. Vi vil arbeide for å styrke
492 mulighetene arbeidstakere har til å ha en aktiv medvirkning på utvikling og forbedring av disse
493 ordningene. Endringer gjort i pensjon og uføretrygd og kravet om å stå lenger i arbeid, påvirker også
494 forbundets arbeid. Fokus på det gode arbeidsliv-og krav om tilrettelegging av arbeidet som sikrer at
495 våre medlemmer kan fullføre arbeidslivet på en sikker, trygg og helsemessig måte vil være en viktig
496 utfordring fremover.

497

498 Bruke hele landet

499 Norge er et land med en distriktsbosetting. Mye av dette er knyttet til industri og verdiskaping rundt
500 om i landet som gir positive lokale ringvirkninger. Dersom industrien og lokal verdiskaping forsvinner
501 utfordres grunnlaget for bosetting i distrikts Norge. Forbundet Styrke vil arbeide aktivt for å
502 opprettholde industri- og verdiskaping og bosettingsmønsteret langs kysten og i distriktene i Norge
503 gjennom at folk fortsatt har arbeidsplasser der de bor. Herunder en infrastruktur som sikrer dette og
504 ved å tilrettelegge for utdanning og kompetanseutvikling i nærområdene.

505

506 Internasjonal

507 Internasjonal engasjement og solidaritetsarbeid er en naturlig forlengelse av kampen for økonomisk
508 og sosial rettferdighet på nasjonalt plan og forbundet vil i kommende periode videreføre en aktiv
509 internasjonal solidaritetsprofil. Forbundet Styrkes medlemmer håndterer en stor del av Norges
510 eksport. Det gjør det naturlig å ha en sterk internasjonal profil. Forbundet jobber etter to hovedspor.
511 På den ene siden internasjonal solidaritet. På den andre siden internasjonal næringspolitikk med
512 sterkt fokus på Europa som vår viktigste samarbeidspartner.

513

514 Arbeidstakers rettigheter er under press i verden, også her hjemme. Det som skjer i verden, påvirker
515 oss. Flesteparten av forbundets medlemmer er arbeidstakere i flernasjonale selskaper og det er viktig
516 for forbundet å involvere seg i landene der norske selskaper er etablert. Åpenhetsloven og globale
517 rammeavtaler vil kunne være viktige verktøy i det internasjonale arbeidet. Arbeidstakere, penger,
518 kontrakter, varer og tjenester flyttes over landegrensene. Samtidig blir fagforeningsaktivister og
519 tillitsvalgte trakassert, forfulgt og drept for å stå opp for rettigheter vi tar for gitt i Norge. Det er viktig
520 at vi kjenner til og er solidariske med de kampene fagbevegelsen kjemper i ulike land og at vi
521 samarbeider med fagbevegelsen på tvers av landegrenser.

522 Forbundet Styrke har medlemmer i store globale konsern, og derfor er det avgjørende å samarbeide
523 med fagforeninger på tvers av landegrensene, særlig i de bransjene hvor våre medlemmer er ansatt.
524 Fagforeningene i forskjellige land står overfor ulike utfordringer, og det er viktig for oss å forstå og
525 støtte disse kampene. I noen land kjemper fagforeningene for selve retten til å organisere seg, og
526 dette er noe vi bør være bevisst på. Ved å knytte bånd med fagforeninger i samme bransje, kan vi

527 styrke solidariteten og samarbeid på tvers av landegrensene. Dette vil gjøre oss i stand til å støtte
 528 hverandre i kampen for bedre arbeidsforhold, rettigheter og en sterkere kollektiv stemme på
 529 arbeidsplassen.

530 Det er viktig at forbundet deltar i internasjonalt fagligpolitisk arbeid. Gjennom dette arbeidet bidrar vi
 531 til å bygge gode og viktige globale avtaler og er med på å øke fagorganiseringa. Etableringen av en
 532 fagbevegelse er ofte det første skrittet i kampen for et demokratisk samfunn.

533 En sterk global fagbevegelse og sterke sivile samfunnsorganisasjoner gjør verden tryggere og er en
 534 forutsetning for rettferdig fordeling og anstendig arbeid. Gjennom medlemskap og aktivt
 535 engasjement i de nordiske, europeiske og globale arbeidstakerorganisasjoner som vi er medlem av,
 536 skal vi bygge fagforeningsmakt.

537

538 Forbundet Styrke er opptatt av samarbeid og tilstedeværelse i Europa, både gjennom vårt nordiske og
 539 europeiske samarbeid og ved Europakontoret i Brussel. EU-kommisjonen og Europaparlamentet er
 540 institusjoner som fatter viktige beslutninger og EUs regler, lover og direktiver påvirker norske
 541 arbeidsplasser og arbeidsforhold. Forbundets medlemmer er en vesentlig aktør i norsk eksport og
 542 import. Det er viktig for forbundet å følge relevant utvikling i EU og sikre oppdatert informasjon
 543 gjennom Europa-kontoret. Vi vil videreføre å være aktive i Europeiske samarbeidsutvalg (EWC) og
 544 globale nettverk. Forbundet skal ha et aktivt samarbeid med søsterforbund,
 545 sivilsamfunnsorganisasjoner og fagforeninger i andre land.

546 Forbundet skal samarbeide med sivilsamfunnsorganisasjoner som deler verdigrunnlaget med
 547 Forbundet Styrke. Forbundet vektlegger særlig samarbeidet med fagbevegelsens egen
 548 solidaritetsorganisasjon, Norsk Folkehjelp.

549 Gjennom FNs bærekraftsmål har det internasjonale samfunnet forpliktet seg til å sørge for at ingen
 550 blir utelatt. De store framskrittene de siste tiårene har blitt satt tilbake under pandemien og tallet på
 551 hvor mange som lever i ekstrem fattigdom øker. Reduksjon av ulikhet er nødvendig for å nå FNs
 552 bærekraftsmål og skape et mer rettferdige samfunn. Omstilling må ikke føre til ulikhet. Det må jobbes
 553 aktivt med at omstillinger er rettferdige og tar var på alle. Norge må legge mer vekt på målet om
 554 reduksjon av ulikhet. En bedre fordeling av ressursene må være et tverrgående hensyn i norsk
 555 utenrikspolitikk. Ulikhet må aktivt bekjempes. Det er en av de sterkeste driverne bak konflikter og
 556 manglende utvikling. Ulikhet har en inngripen på alle områder i samfunnet og i alle bærekraftsmål.
 557 Effekten av de ulike utviklingstiltakene må vurderes i norske utviklingspolitiske planer.

558 Forbundet Styrke vil spesielt arbeide for å stille krav til at regjeringer arbeider for styrket
 559 internasjonalt samarbeid og en rettferdig finansiering av vaksiner. Vi vil internasjonalt støtte offentlige
 560 og universelle velferdsordninger for alle og at støtten til fagbevegelse og sivilsamfunn økes.

561

562 Forbundet Styrke vil fortsette å stille krav til regjeringen når det gjelder FNs bærekraftsmål for å
 563 redusere ulikhet gjennom utenriks- og utviklingspolitikken og at styrkede faglige rettigheter i alle land
 564 er en del av utenrikspolitikken til Norge.

565

566 [Vest-Sahara](#)

567 Marokko fortsetter okkupasjonen og plyndringen av naturressurser i Vest-Sahara. Eksport av fosfat og
 568 fiskeprodukter fra territoriet er den viktigste kilden til finansiering av okkupasjonen. Ledende
 569 forkjempere for selvbestemmelse er idømt livstidsdommer i marokkanske fengsler. Forbundet Styrke
 570 anerkjenner arbeidet Støttekomiteen for Vest-Sahara utfører for et fritt Vest-Sahara. Forbundet Styrke
 571 krever at regjeringen er en pådriver for saharawienes legitime rett til selvbestemmelse og
 572 uavhengighet.

573 [Palestina](#)

574 Norge har fordømt terrorangrepet på Israel 7. oktober 2023 og understreket landets rett til
575 selvforsvar, men at dette må skje innenfor rammen av folkeretten. Situasjonen i Palestina har forverra
576 seg og undertrykkningen av palestinere eskalerer. Den internasjonale domstolen (ICJ) slo i juli 2024 fast
577 at den israelske okkupasjonen er ulovlig. Den strider mot palestinernes selvbestemmelsesrett,
578 forbudet mot apartheid og forbudet mot tvangsflytting. Domstolen krever umiddelbar avslutning og
579 tilbaketrekning og pålegger Israel å betale erstatning. FNs generalforsamling fulgte opp domstolen i
580 september 2024 og krever at Israel avslutter okkupasjonen innen 18. september 2025. Domstolens
581 avgjørelse forplikter alle land, inklusiv Norge, til å ikke anerkjenne eller medvirke til opprettholdelsen
582 av okkupasjonen.

583 Blokaden av Gaza, den folkerettsstridige muren og utbyggingen av ulovlige bosettinger fører til
584 oppsplitting av Palestina og hindrer palestinsk selvstyre og selvstendighet. Forbundet Styrke krever at
585 Israel avslutter okkupasjonen og annekteringen av palestinsk land, og opphever blokaden av Gaza.
586 Forbundet ber norske myndigheter om å støtte en demokratisk tostatsløsning og å anerkjenne
587 Palestina som egen stat innenfor grensene av 1967. Videre ber forbundet regjeringen om å jobbe
588 aktivt for reelle fredsforhandlinger og de palestinske flyktingenes rett til retur i tråd med FN-
589 resolusjon 194. Vi krever at norske myndigheter og næringsliv etterlever folkeretten i konfliktområder
590 og okkuperte områder. Statens pensjonsfond utland, norske selskaper og finansinstitusjoner må avstå
591 fra handel og investeringer i selskaper som bidrar til opprettholdelse av okkupasjonen. Den
592 internasjonale straffedomstolen (ICC) har startet etterforskning av krigsforbrytelser. Norge må arbeide
593 for at personer mistenkt for krigsforbrytelser etterforskes og straffeforfølges.

594

595 [Ukraina](#)

596 Forbundet Styrke fordømmer på det sterkeste Russlands invasjon av Ukraina og krever russisk
597 tilbaketrekking. Vi vil bidra til gjenoppbyggingen av Ukraina, og at gjenoppbyggingen er i tråd med
598 folkets interesser, menneskerettigheter og faglige rettigheter, bærekraftig utvikling og sosial
599 rettferdighet.